Bu durumlar, fıkıh ilminde kadınlar için özel hükümler konulmasını gerekli kılmıştır. İlmihal dilinde "kadınların özel hâlleri" denilince; "hayız", "nifas" ve "istihâze" gibi kadınlara ait ve onların fizyolojisinden kaynaklanan üç özel durum kasdedilir. Bunları öğrenmek farz-ı ayndır ve bu hususlarda ebeveynlere büyük sorumluluk düşmektedir.

Hayız, ergenlik çağına giren sağlıklı bir kadının döl yatağından hastalık ve lohusalık dışında belirli aralıklarla ve bir süre kan gelmesidir. Bu durum kadınlarda ergenlikten menopoz dönemine kadar her ay devam eder. Dilimizde bu durumu ifade etmek için "âdet hali", "aybaşı" gibi ifadeler kullanılır. Hanefî mezhebine göre âdet hali üç günden az, on günden çok olmaz. Şâfiî mezhebine göre ise bu süre en az bir gündüz ve bir gecedir (yani 24 saattir). En fazla ise 15 gündür.

Âdet görmeye başlayan kadın bâliğa (ergin) olduğu için dini emir ve yasaklarla yükümlü olur. İslam'da hayız hâli, bazı ibadetlerin yapılmasına ve cinsel ilişkiye girilmesine engel hükmi bir kirliliktir. Bu durum, kadının madden de kirli olduğu ve ondan uzak durulması anlamına gelmez. Çünkü bu kadının iradesiyle meydana gelen bir durum değildir.

Nifas (Lohusalık)

Nifas, doğumdan sonra gelen kandır. Bu kanın gelmesiyle kadında bazı ibadetleri yapmaya engel olan hükmi kirlilik durumu oluşur. Dilimizde bu duruma lohusalık, nifas hâlindeki kadına da lohusa denir. Hayızlı kadın gibi lohusa da madden temiz sayılır. [7]

Lohusalık hali, Hanefîlere göre alt sınırı olmamakla birlikte, en çok kırk gün sürer. Peygamberimiz bir hadisinde; *"Lohusaya (azami) kırk gün müddet tayin edilmiştir. Kırk gün sonunda temizlenirse (ne ala!) Aksi halde (lohusa), namaz kılmak için o kırk günü aşmaz"*[8] buyurmuştur. Şâfiî mezhebinde ise bu süre en çok altmış gündür.

Kadınlarda lohusalık halinde bazı ibadetlere engel olan hükmi kirlilik durumu oluşur.

Hayızlı ve Nifaslıya Ait Dini Hükümler

Hayız ve nifas durumunda olan kadınların tabi oldukları dini hükümler kısaca şöyledir:

1. Gusül gerekmesi ve cinsel ilişkinin yasak olması: Hayız ve nifas durumunda olan kadınların bazı ibadetleri yapmaları ve cinsel ilişkiye girmeleri haramdır. Bu durumları sona eren kadınların gusül almaları gerekir. Hayız ve nifas durumundaki kadınların namaz, oruç ve hacda tavaf gibi ibadetleri yapmaları; Kur'an'ı eline alarak okumaları caiz değildir.

2. Kadının âdet görmekle ergen sayılması: Genç kız âdet görmeye başlayınca ergen sayılır ve namaz, oruç, hac, zekât gibi dini emir ve yasakların muhatabı olur.

---

7 İlmihal, C.1, s. 192, 204
8 Darimi, Kitabu'l Vudu, 98/956.